

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca Nr. 26

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria.

pe un an . . . 20 cor
pe 1/2 an . . . 10 "
pe 1/4 an . . . 5 "
pe o lună . . . 2 "

N-ri de Duminică pe an
4 coroane.Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca Nr. 20.

INSERȚIUNILE:

pe un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Scrisoare nefrancate nu se primesc

TRIBUNA

Revine...

Se pare că puțin laudabila campanie pe care o pornise »Adevărul« în chestia pre-tinsei pactării dintre noi și contele Tisza István n'a avut nici un efect în România. Ori că a produs rea impresie, într'atâta de rea, în cât chiar d. Mille, directorul numitului ziar, a crezut necesar să revină asupra acuzărilor ce formulase la adresa d-lui Sturdza...

»Voința Națională« dela 8/21 scrie pri-vitor de la aceasta următoarele:

»D. C. Mille, într'un lung articol, intitulat »Românii și Ungurii«, se plânge că i-se contestă titlul de român! Și pentru-ce?

„Pentru-că în „Adevărul“ s'a scris că dl Dim. Sturdza se încearcă a face o apropiere între ungurii și românii din Transilvania, asigurându-le douăzeci de mandate de deputați în parlamentul unguresc și a hotărât astfel pe frații noștri de dincolo să iasă din politica de pasivitate de până acum.

„Aceasta este crima noastră și fiindcă, acel ce scrie aceste rânduri are și a avut în totdeauna curajul părerilor sale, eu declar că merg cu nepatriotismul și mai departe, până acolo, încât socot că dacă dl Sturdza în adevăr a intervenit între guvernul maghiar și românii de peste munți pentru a găsi mijlocul unei înțelegeri, d-sa bine a făcut...

„Nu intrăm, firește, în particularități și amănunte. Ceea-ce interesează este că o apropiere între români și unguri se impune.

În ori-ce țeară, dacă un ziar ori un bărbat politic ar face ceea-ce a făcut în chestia asta »Adevărul« d-lui Mille, osânda opiniei publice ar fi atât de neîndurată, că

ar trebui să dispară și ziar și bărbat politic. Și nu atât pentru inconsecuența manifestată într'un interval de câte-va zile, ci pentru răutatea și lipsa de simț moral ce a determinat campania...

Știam noi și sunt convinși și frații din România, că intervențiile politice nu pot să fie considerate drept »tradări naționale«; știa dl Mille și cei dela spatele lui, că D. Sturdza nu poate avea decât cea mai mare dragoste pentru neam. Prin urmare știa și aceea, că nu e de cât o calomnie odioasă când îl acuză de »tradare«, după cum știa și aceea, că față de noi, pe cari ne denunța Ungurii ca pe niște instrumente ale unui partid politic din România, într'adever comitea o tradare națională... Ce poate fi adică mai detestabil, de cât ca din simplă speculă politică să asmuți asupra fraților tăi pe adversarul firesc al neamului tău? Ce poate fi mai demn de dispreț, de cât să născocesci o poveste întreagă și s-o presinți ca fapt politic petrecut, născocire din care știi că nu profită de cât adversarii neamului românesc?

Acestea le-au făcut cei de la »Adevărul«, alimentând în felul acesta nu numai întreaga presă maghiară, dar dând și guvernului pretext să se arunce asupra noastră cu droaie de procese — »Tribuna« are patru d'odată! — și făcându-ne perchisiții: să pună mâna, vezi Doamne, te miri pe ce scrisori cari să dovedească denunțările celor de la »Adevărul«...

Eată de ce am scris și noi că cei de la »Adevărul« ori cât iscălesc fagure, rămân tot Honigman: adică străini pentru

neamul românesc! Un român, ori-cât ar fi stăpânit de pasiunea politiceii militante de partid, nu s'ar pute dejosii la așa nescociri odioase și denunțări infame...

Vorba e însă că Românul este și răbdător și cu îndurare, chiar față de cei-ce-l batjocoresc și-l mint. D'aceea, »Adevărul« va continua și în viitor să speculeze credulitatea publicului și tare ne e teamă, că deși a fost strâns cu ușa de »Voința Națională«, care a dovedit cum a — falsificat, nu se va îndrepta.

Am ținut, cu toate acestea, să înregistrăm schimbarea la față a d-lui Mille... Rămâne să ia însă și d-sa cunoștință exactă de cele-ce se petrec aici, să nu mai lase pe străinii din redacție a-și face mendrele... Altfel ori-cât ar protesta, în ceea-ce privește luptele noastre naționale, va rămâne străin!

Pentru-că nu-i destul, pentru a fi Român bun, să acuzi pe alții, să denunți adversarilor pe adevărații luptători și să faci pe grozavul la adăpost de ori-ce primejdie, ci prin fapte să dovedești și dragostea pentru neam și simțul de jertfă în lupta națională... »Adevărul« d-lui Mille nainte vreme făcea cauză comună cu socialistii din Ungaria; mai zilele trecute a făcut servici guvernului unguresc.

Te miri de ce acum propagă împăcarea cu Ungurii... Poate că numai să acuze ear pe dl Sturdza, suținând că d-sa n'a știut cum să conducă tratativile, încolo Tisza de mult tot pace caută...

ANATOLE FRANCE.

UMANITĂȚILE.

O să vă povestesc ceea-ce în toți anii, îmi amintește cerul posomorît de toamnă, cele dintâi prinzuri la lumina lămpii și frunzele cari pălesc pe arborii cuprinși de fior; să vă povestesc ceea-ce ved când străbat Luxemburgul în cele dintâi zile ale lui Octombrie, atunci când vremea e cam tristă și mai frumoasă ca în totdeauna; căci e timpul în care foile cad una câte una pe umerii dalbi ai statuelor. Ceea-ce ved atunci în grădina aceasta e un băiețuș care cu mâinile în buzunar, cu geanta la spate să ducea la școală săltând ca o vrabie. Singur gândul meu îl vede; căci acest băiețuș e o umbră; e umbra eului care era acum douăzeci și cinci de ani. Pe legea mea, mă interesează acest micuț; când exista, nici nu-mi păsa de dînsul; însă acum când nu mai e, îl iubesc mult. De altfel valora mai mult decât celelalte euri pe care le am avut în urmă. Era cam zăpăcit; însă nu era răutăcios și trebuie să-i recunosc aceste, căci nu mi-a lăsat măcar o singură amintire uricioasă; un inocent am pierdut; e firesc ca să-mi pară rău de dînsul; e prea firesc că-l ved în gând și că sufletu-mi să desfată a-i învia amintirea.

Acum douăzeci și cinci de ani pe vremea asta înainte de opt dimineața, el străbătea aceasta frumoasă grădină ca să se ducă la școală; avea inima cam grea: era redeschiderea.

Totuși cu cărțile la spate, cu sîrleaza în buzunar galopa. Gîndul că o să-și revadă camarazi făcea să-i sară inima de bucurie. Avea atâtea lucruri de povestit și de auzit! Nu trebuia să aște el cu ori-ce preț dacă Laboichie a vînat chiar în adevăr în pădurea Vulturului? Nu trebuia el oare să ducă vestea că a mers calare în munții Overnici? Când faci o asemenea faptă nu-i ca să o ții în ascuns.

Și după aceea îi așa de bine să regăsești camarazi.

Cît i-se părea de mult până să revadă pe Fantanet, prietenul său, care își bătea joc de dînsul așa de frumușel, pe Fantanet care nu mai mare ca un șoric și mai ingenios decât Ulise, lua pretutindeni locul de frunte cu o grație firească. Se simțea cu totul sprinten la gîndul de a revedea pe Fantanet. În aerul răcoros de dimineață, în așa dispoziție străbătea el Luxemburgul. Tot ceea-ce vedea el atunci, ved eu azi. E același cer și același pămînt; lucrurile își au sufletul lor de altădată, sufletul lor care mă înveselește și mă întristează și mă turbură, numai el nu mai este.

De aceea cu cât îmbătrînesc, cu atât tot mai mult îmi place să mă ocup de ziua de redeschidere a școalelor. Dacă aș fi fost intern în vr'un liceu, amintirea despre studiile mele mi-ar fi crudă și aș alunga-o. Dar părinții nu m'au legat la această ocnă. Eram ca extern într'un vechiu liceu cam monacal și tănuț; vedeam în fie-care zi strada și casa și nu eram de loc acelaș, ca internul, dela viața publică și privată. De aceea și sentimentele mele nu erau sentimente de sclav; ele să dezvoltau cu aceea

blîndețe și forță pe care o dă libertatea la tot ce trăește într'însa. Ura nu se amesteca; curiositatea era bună și pentru a iubi voiam ca să cunosc. Tot ceea-ce mergînd, vedeam pe stradă: oamenii, animalele, lucrurile, contribuia, mai mult decât s'ar putea crede, să mă facă să simt viața în ceea-ce cere mai simplu și puternic.

Nimic nu valorează cît strada ca să faci pe un copil să înțeleagă mașina socială. Trebuie ca el să fi văzut dimineața lăptăreșele, sacagii, cărbunarii; să fi examinat prăvăliile băcanului, cîrnațarului și crășmarului; să fi văzut trecînd regimentele cu muzica în frunte, să fi înghițit aerul stradei ca să simtă că legea muncii e dumnezească și că fie-care trebuie să-și facă datoria pe lumea aceasta. Am păstrat din aceste curse de dimineață și sară, de acasă la școală și dela școală acasă, o curiositate plină de simpatie pentru meșteșuguri și meșteșugari. Totuși, trebuie să mărturisesc că n'aveam aceeaș prietenie pentru toți. Cei dintâi preferați ai mei fură negustorii de hîrtie cari expun în vitrinele prăvăliilor imaginii Epinal.

De câte-ori cu fața lipită de geam n'am citit dela un capăt la altul legenda acestor mici drame figurate! În puțin timp, am cunoscut multe: erau unele fantastice care îmi puneau în activitate imaginație și dezvoltau în mine această facultate fără care nu se descoperea nimic chiar în materie de experiență și în domeniul științelor exacte. Era una care reprezentând existențele sub o formă naivă și înduioșătoare îmi atraseră atenția pentru prima oară asupra lucrului celui mai teribil sau pentru a

Mărturisiri prețioase.

Vorbind despre mișcările socialiste din Banat, și îndeosebi despre cele dintre *Români* și *Sârbi* «Alkotmány» de la 20 Februarie scrie :

Acest popor nu este de loc socialist. Acest popor își descoperă conform temperamentului său numai neîndestulirea sa, care și-a făcut loc în inimile tuturor cetățenilor, și în primul loc în inimile celor de rasă maghiară. Acest popor este neîndestulit cu stările din patria noastră, deoarece vede în forma cea mai clasică timișană și torontală *nuditatea administrațiunii noastre nespus de rele*. Legile noastre administrative, ordinațiunile comitatelor pot fi bune pe hârtie, dar acest popor nu vede, că notarii și solgăbiraele ar proceda conform acestor legi. Acest popor vede numai că organele administrative îl uresc, nu-l conduc, nu-l luminează, ci îl apasă *il scurtează în dreptul său*, și trăește din fructul muncii sale ca niște paraziți. Și ceea-ce agravează și mai mult acest rău, este faptul, că acele organe administrative din părțile acele locuite de naționalități sunt în mare parte *maghiare*, a căror maghiaritate acel popor nu o simțește în alt-ceva de cât în *orgoliul ofensător și în lenevia lor*. Acel domni maghiari în acele părți *ingroapă* idea de stat maghiar. Eată un caz caracteristic.

Nu de mult un notar maghiar din comitatul Timiș a stat naintea tribunalului din Biserica-Albă, pentru crima delapidării banilor din casa comunală. Și cu ce s'a apărât notarul? Cu aceea, că *el este cel mai însușeșit stegar al ideii de stat maghiar* în acele părți. Pentru-ce? Pentru-că el este singurul notar în districtul său, care are diszmagyar. Apoi acest diszmagyar și l'a făcut pe *banii furați* vrednicul notar și cortez liberal! Tribunalul însă n'a fost atât de „patriotic“, ci l'a condamnat pe defraudantul erou al ideii de stat maghiar. Un alt caz. Fisolgăbirul unui cerc din comitatul Timișului, nu de mult a „abzis“. A fost lipsit, dar a fost mândru, cu timpul și-a procurat și nume maghiar ear știința i-a stat în proporțiune inversă cu lenevia și dorința de a stăpâni. Mâna patru cai la căruță, locuia în castel, și val de acel țeran român, care a îndrăznit a nu-și lua căciula naintea lui, — cu toate astea fisolgăbirul „a abzis“ — adecă pentru încunjurarea unui scandal mai mare l'au făcut să abzică. — El încă a fost o „sentinelă chemată“ a ideii de stat maghiar în părțile acelea locuite de naționalități.

Înă un caz : vicinalele din Torontal... sapienti sat, afară de aceea să ne cugetăm la scandalele din Chichinda peste tot la triste urmări ale voiajului oficios a lui Kaffka prin comitatul Timiș. Guvernul maghiar trimite în adevăr cu mâna stângă, bărbați maghiari stângaci în acele

părți. Aceștia nu maghiarisează acolo, ci prin activitatea lor nefastă care culminează de ordine în cortezirea liberală, atrag ura poporului asupra „domnilor“ apoi asupra maghiarilor și asupra ideii de stat maghiar. Acest popor experiază zi de zi că este espus la tot felul de apucături. Să ne aducem numai aminte de usurarii de cereale de prin Banat. Agenții jidanii ai acestor usurarii jidanii din sudul Ungariei pot despoia liber și fără teamă poporul econom și nu e tribunal, pentru-că nu e lege, care să-l poată apăra. La apărătorii săi chemați de geaba apelează. Rea este în aceste părți școala, rele sunt referințele sanitare; aici poporul află de rău tot ce vine de la acești domni, deși poporul nu este nici dușman patriei, nici maghiarofag. Acel popor dorește numai dreptate, dreptate și iarăși dreptate.

Tot aceste rele, pentru cari se răscoală acest popor, provoacă și neîndestulirea Ungurilor de pe Alföld, a Slovacilor, și a Rutenilor din Nordul Ungariei; dar până ce Slovacul și Ruteanul în urma simțământului său religios-moral nu devine socialist și nu se răscoală în contra domnilor de Unguri și în contra jidanilor, și până când Ungurul de pe Alföld urește pe domnul de Ungur: până atunci în internul Sârbului și Românului ura în contra domnului de Ungur se poate ușor preface în ură în contra rasei maghiare.

Inconstabil mari sunt și de urgență trebuie luate aceste rele din părțile sudice. Dar pentru aceea poporul de acolo tot nu este socialist. Numai apare ca atare, deoarece Goldnerii, Grossmanii, Weltnerii budapeșteni observând cu ochi ageri neliniștea din Banat, s'au folosit de această ocaziune de a pescui în tulbure, trimițând pe câți-va „soți de principii“ destrăbălați și corupți de ai lor în mijlocul poporului neliniștit, să-l prostească cu teoriile socialismului.

Numai purtarea acestor emisari socialiști prezentă poporul din Banat în coloare socialistă.

Aici așteaptă pe guvernul maghiar o mare problemă. Nu este destul a face imposibilă acolo odată pentru totdeauna tot felul de agitațiune socialistă. Nu este destul, ba este o greșală a umple satele cu soldați și geandarmi. Cu forța nu se ajunge aici nimic. Poftim a griji să fie administrația cinstită, poftim a învăța pe domni de acolo, cari fac capital din patriotism, cinste și omenie, ai înlocui cu domni, cari înțeleg limba și gândul acelui popor. Poftim a întări acolo sentimentul religios al poporului desprețuit și apăsător de cătră jidanii și domni de unguri. Poftim a governa cu dragoste și nu cu asprime proastă, a administra și face dreptate. Acest ținut dimpreună cu populațiunea în sfârșit nu este o provincie liberală ci o parte integrantă și prețioasă a patriei maghiare.

Un milion de maghiari în străinătate.

Guvernul maghiar ca să împedecă emigrările, ce din an în an luau proporțiuni tot mai mari, a adus o lege, prin care spera să reguleze întru cât-va chestia emigrării. În curând a trebuit însă să se convingă, că legea n'a fost de nici un folos, deoarece-ce deja în anul prim al intrării în vigoare a acestei legi, numărul emigranților a crescut cu 16.000.

«Magyar Szó» ocupându-se și ea cu această boală simptomatică a organismului de stat maghiar, — boală ca eflux al destrămării sociale, — îl atribuie acelor *hiene* cari fac din chestia emigrării comerț rentabil în detrimentul moral al țării, și constată și ea ascendentul emigrării dar nu-și la osteneala, ori poate nu vrea să cerceteze adevăratele cauze, cari si-lesc pe bietul cetățean să-și părăsească vatra și să ia lumea în cap, căutându-și fericirea peste țări și mări. În modul acesta ar fi putut constata starea adevărată faptică, că *mai hiene* sunt cei-ce aduc pe sermanul țeran la convingerea, că pentru el petrecerea vieții sale pe pământul natal este absurdă. Credem că celor dela «Magyar Szó» de alt-cum nici nu le șade bine să trateze astfel de chestii, în cari, nu numai că ar trebui să fie mai sficioși, nu numai că nu sunt competenți vorbind în atare materie, dar îndrăznind a vorbi ar trebui să roșeaască, presupunând că au atâta simț de pudoare. Cu toate acestea strigă că trebuie făcut ceva, deoarece-ce până acum s'au rupt dela sfîrul patriei-mame peste un milion de maghiari, dintre cari cei mai mulți s'au aflat în America (521.000).

Dar «Magyar Szó» scriind, că «luând în considerare numărul cel mare al emigranților an de an, care număr poate încă crește, considerând că suntem un popor de 19 milioane, nu putem din destul accentua, că în sfârșit trebuie făcut ceva serios» — face adevărat haz din toată serioșitatea acestei chestiuni, când zice, că «pe terenul economic trebuie ajutat poporul — căci asta este cauza principală a emigrării (sigur că așa e!) —

spune mai bine asupra singului lucru teribil : destinul. În sfârșit datoresc mult imaginele lui Epinol.

Maî târziu la patrusprezece ani ori cincisprezece ani nu mă mai opream pe la vitrinele băcăniilor a căror cutii de fructe zăharate totuși multă vreme îmi păsură demne de admirat. Disprețuiam negustorii și nu mă căutam să ghicesc înțelesul enigmaticului, care scripește în aur pe firmele lor. De abea mă mai speram să descifrez naivele sebusuri care figurau pe zăbrelele împotrî împodobite a vechilor debitorii de tutun unde să vede câte-o gutue sau câte o comelă făurită în fer. Spiritul meu, devenit mai delicat nu se interesa decât de dușenile de stampe, de vitrinele cu curioșități și de resturile cu cărți vechi.

O, bătrâni și murdari Evrei din ulița Cherche-Midi! naivi buchiniști ai cheiurilor, învățătorii mei, câtă recunoștință să vă datoresc? Tot atât și mai bine ca profesorii de universitate mi-ați făcut educația intelectuală.

Bravi oameni, voi ați desfășurat în fața ochilor mei fermecați misterioasele forme ale vieții trecute și fel de fel de monumente prețioase ale gândirii omenești. Scotocind prin rafturile voastre contemplând prăfuitele voastre vitrine încărcate cu sârmane relicviu cu frumoasele gândiri ale părinților noștri pe nesimțite m'am străbătut de cea mai sănătoasă filozofie. Da, prietini mei, având de a face cu cărțile roase de vermi, cu ferăriile ruginite și lemniariile cariate pe care le vindeai ca să

trăiți, am prins, de mic copil un profund sentiment de vremelnicia lucrurilor, de necant.

Ghicisem că ființele nu erau decât imagini schimbătoare în universala iluzie și de atunci am fost închinat spre tristețe, blândețe și milă.

Scoala în plin aer m'a învățat după-cum vedeți, științe înalte. Școala în familie îmi fu încă mai profitabilă. Prânzurile în familie, așa de plăcute când garafele sunt curate, fața de masă albă și figurile liniștite, prânzul de fie-care zi cu discuția sa familiară dă copilului gustul și inteligența lucrurilor casei, a modestelor și sfintelor lucruri ale vieții dacă are fericirea de a avea părinți inteligenți și buni ca ai mei, cuvintele pe care le aude la masă îi dau un simțământ sănătos și gustul de a iubi. În fiecare zi el mănâncă din această binecuvântată pâine pe care tatăl spiritual o rupse și o împărți călătorilor în hanul dela Emmaus. Și el își zice ca și ei: „inima mi-i ferbinte“.

Prânzurile pe care internii le iau în rectorii și au ne loc blîndeța și virtutea aceasta. O! buna școală — școala din casă!

Totuș s'ar înțelege rău gândul meu dacă s'ar crede că desprețuesc studiile clasice. Socot că pentru a forma un spirit nimic nu-i mai bun decât studiul celor două antichități după metodele vechilor umanisti francezi. Acest frumos cuvânt de umanități, oricât de frumos este, n'are prea multă noblețe pentru a arăta artele cari fac omul după cel mai nalt înțeles care să poate concepe.

Micul băețas despre care vă vorbeam adineoare, cu o simpatie care mi-să va ierta poate

gândind că ea nu-i de loc egoistă și că unei umbre să adresează, acest mic băețas care străbătea Luxemburgul, săltând ca o vrabie, era, vă rog, să credeți destul de umanist. El simțea, în sufletul său de copil forța romană și marile imagini ale poeziei antice. Tot ceea-ce vedea și simțea în buna sa libertate de extern care hoimăcește prin pravălii și prânzește cu părinții nu-l făcea străin de frumosul limbaj care se învață la școală. Departe de aste: el să arata tot așa de atic și de couronian, puțin lipsea, atât cât cine-va poate să fie într'o ceată de măscolitorii condusă de onești pedanți. Lucea puțin pentru glorie și nu strălucea de loc pe lista de premianți, însă el lucra mult pentru-ca ea să-l cuprindă cum zicea La Fontaine. Versiunile lui erau foarte bine lucrate și discursurile sale latine ar fi meritat chiar laudele domnului inspector dacă n'ar fi avut solecismele care le pociau, în general. Nu v'a povestit dînsul că la doi-sprezece ani povestirile lui T. Liviu îl făceau să verse lacrimi de mărînimie. Dar abordând Grecia, el văzu frumusețea în simplitatea sa magnifică. Ajunse târziu aci. Fabulele lui Esop îl întunecase întâi sufletul. Un profesor cocoșat i-le tălmăcea, cocolșat de corp și de suflet.

Vedeți pe Tersit conducând pe tinera Galatea în pădurea Muselor? Micul băețas nu înțelegea aceasta. S'ar putea crede că cocoșatul său pedagog devotându-se numai tălmăcirii fabulelor lui Esop era admisibil în acest serviciu de loc! Era un falș cocoșat, un cocoșat geant, fără spirit, fără umanitate, închinat spre rău și cel mai nedrept dintre oameni. Nu era bun de nimic, nici chiar să tălmăciască gândirile unui

să i-se deee ocaziune a trăi cinstit, și să nu fie silit a lua lumea 'n cap.» Dar cine este cauza ruinei economice, tace «M. Sz.»

«Afară de aceea — continuă «M. Sz.» — aste lipsă de comerț puternic. Comerț, comerț, comerț — asta poate fi unica lo-sincă, care realizată, poate numai face să înceteze emigrările. Până atunci, până nu avem comerț, de geaba ne văeram, de geaba ținem anchete, poporul va emigra, căci nu află aici condițiunile de viață».

Este asta adevărat, că până-ce pe terenul economic nu ungurii și în general nu popoarele creștine sunt stăpâni, până când comerțul, industria se află în mâni străine (asta nu o mărturisește «M. Sz.» din motive prea evidente), până atunci nici vorbă nu poate fi despre altă modalitate de a reține fie măcar și cu sila pe cine-va să rămână aici, unde neagra mizerie îi este companionul fidel al vieții sale amărite. Noi zicem — ceea-ce «M. Sz.» nu zice și nici nu poate zice, — că mai înainte în lături jidanii de pe toate căile, apoi să ne apucăm și să regulăm chestia emigrărilor mai de parte.

Adunarea generală a „Bihorenei“.

Institutul de credit «Bihoreana» din Oradea-Mare Sâmbătă la 20 Februarie și-a ținut adunarea generală a V-a dela înființarea ei. Adunarea asta a atras atenția cercurilor românești mai ales din motivul, că acum avea să se hotărască înființarea unei filiale a institutului în care va centru românesc mai mare din jur. Motivele direcțiunii, care a venit cu propunerea asta, a fost în rëndul întei sfera de activitate a institutului, ce se estinde peste un ținut din cele mai mari, și apoi și interesul băncii: și alte bănci din loc au ventilat idea înființării unor filiale în provincie. Fînd ținutul aproape exclusiv locuit de români, filialele străine numai cu bani românești ar fi lucrat. Acceptuând motivele direcțiunii, adunarea a și hotărît în principiu înființarea unei filiale, lăsând buneii chibzuințe să aleagă locul unde să fie sediul filialei.

La adunare au luat parte 32 acționari, depunând la cassa institutului 345 acții. Din raportul direcțiunii estragem următoarele: deși institutul a avut să lupte cu starea finanțiară și economică nefavorabilă și mai ales cu marea concurență celorlalte bănci din Oradea (unde sunt până acum 11 bănci și acum se înființază a 12-a) institutul face an de an progrese mari. Venitul curat în 1903 a fost de 62049 cor. 41 fil. față de anul 1902 un plus de 8099 cor. 13 fil. *Activele*; 2062 362 cor. 70 fil. († 292209 cor. 64 fil.), *Escomptul* la finea anului 1690240 cor. 13 fil. († 134153 cor. 71 fil.) *Credite hipotecare*: 255933 cor. (49511 cor.) *Depunerii* 1122491 cor. 39 fil. († 230016 cor. 34 fil.) *Reverimentul*: 18511882 cor. 22 fil. († 2799668 cor. 53 fil.) Din profitul curat s'au votat cu totul 14396 cor. 52 fil., prin care sumă fondul de rezervă a ajuns la suma de 50000 cor. Dividenda acționarilor s'a ficsat cu 60% adică 12 cor. de acțiune. Pentru scopuri de binefacere s'au votat 640 cor. 98 fil., iar pentru fondul de pensiuine al funcționarilor cu totul 2602 cor. 47 fil.

La propunerea acționarului Dr. Kiss s'a votat mulțumită protocolară direcțiunii și comitetului de supraveghiere.

Războiul ruso-japonez.

Una din revistele militare cu autoritatea universală «Militär Wochenblatt» evaluează la 227,000 numărul soldaților ruși din Madjuria. Dintre aceștia cel puțin 80.000 trebuie să păzească căile ferate.

Pentru a duce pe câmpul de războiu de pildă până la Charbin, un corp de armată trebuie mai bine d'o lună, având să parcurgă până acolo 800 kilometri. Aceasta în împrejurări normale când adică nu s'ar întâmpla nici un accident ori incident, ceea-ce în timp de războiu nu se poate înconjura.

Eată cauza pentru care va trece încă multă vreme până să se întimple o ciocnire mai serioasă pe uscat. Până atunci ambii

beligeranți își concentrează trupele. Japonia este în privința asta, mult favorisată, putând să ducă mai iute și cu mai puține cheltueli trupele spre valea fluviului Jalu, unde se vor da lupte groaznice, de oare-ce Rusia este decisă a nu ceda și a urma campania până va termina-o cu succes. Din parte-le și Japonezii fac pregătiri uriașe.

Eată știrile mai noi:

Londra, 22 Febr. După telegrama ziarului «Daily Telegraph» retragerea Rușilor în Karlanda e mai mult panică, decât o mișcare de trupe bine organizate. Aici se crede că multă vreme nu vor fi ciocniri mai mari. Nimeni nu crede, că Japonezii vor comite fapte nesocotite. Iames Wilson general American așteaptă un război lung și sângeros. Crede că Rușii încă trei luni de zile nu vor fi capabili de luptă, și că Japonezii vor folosi acest timp pentru întărirea tuturor punctelor strategice Standardului și se telegrafează că în 20 Februarie o bandă de hoști compusă din 500 chinezi a atacat garnisoana Rusească din Fuhani, probabil pentru-ca să nimicească linia ferată.

Londra, 22 Febr. Zăpada în Coreea e înaltă de mai multe picioare, ceea-ce face imposibilă ori-ce mișcare de trupe. Lin «Daily Telegraph» 'i-se vestește din Nagasaki că pe țărmii mării Japoniei și a Coreei bântuie o furtună neobișnuită ceea-ce îngreunează transportul trupelor. Operațiile strategice pe uscat întârzie și de aceea, fiind-că cercurile militare de aici sunt convinse, că Japonia numai atunci va înainta contra Carbinului, după-ce se vor fi desvoltat în linie de bătae pe valea fluviului Jalu. Guvernul din Coreea a dat o proclamație prin care înaintă populația să nu se mai facă greutateii Japonezilor în privința strîngerii munițiilor.

Paris, 24 Februarie. Din Petersburg s'a primit aici știrea, că valea fluviului Jalu a fost o mare luptă în care Rusia a pierdut 3700 soldați, 29 ofițeri, numeroase munițiuni și 800 prisoanieri.

Japonezii au avut 1500 morți.

*

cocoșat. De altfel aceste cântăcioase fabule mici, aride care poartă numele lui Esop au ajuns la noi cioplite de un călugăr bizantin care avea un craniu strâmt și steril sub tunsătura sa.

Intr'a cincea nu știam origina lor și nu mă îngrijam de loc să o știu; dar le apreciam exact ca și acum. După Esop ni să dădu Omer. Văzui pe Tetis înălțându-se de asupra mării ca un nor alb, văzui pe Nausica și tovarășele sale, și palmierul din Delos și cerul și pământul și marea și zimbetul în lacrimi al Andromahel... Am înțeles, am simțit. Mi-a fost peste putință că în șase luni să ies din Odiseea. Aceasta a fost pentru mine cauza a numeroase pedepse. Inșă ce-mi pasă de pedeapsă? Eram cu Ulise „pe marea cea vinată“. In urmă descoperii pe tragici. N'am înțeles mare lucru dela Eschil, dar Sofocle, dar Euripide mi-au deschis vrăjita lume a eroilor și eroinelor și m'au inițiat la poezia nenorocului. Cu fie-care tragedie pe care o citiam erau noi bucurii și lacrimi, noi flori.

Aceste și Antigona mi-au dat cele mai nobile visuri pe care un copil le-a avut vr'odată. Pe pupitrul măzgălit de cerneală, cu capul înfundat în dicționar vedeam figurii divine, brațe de ivoriu aluncând pe albe vestminte și auzeam voci mai frumoase ca cea mai frumoasă muzică care să tânguiau armonios. Acesta încă imi cauza noi pedepse; erau cu dreptate, mă ocupam de lucruri străine clasei. Vai! obiceiul imi rămase. In ori și ce clasă a vietei, m'ar pune pentru rostul zilelor, mi-i teama ca așa. bătrân cum sunt să nu mă expui încă imputării pe care mi-o făcea profesorul meu de al doilea: „dom-

nule Pierre-Noziere, te ocupi cu lucruri străine de clasă“.

Dar mai cu seamă în serile de iarnă la ieșirea din școală, pe stradă mă îmbătam în lumina și cântecul acesta. Citeam verturile pe care în urmă mi-le recitam cu jumătate de voce mergând, ea lumina felinarelor și ale vitrinelor luminate ale prăvăliilor. In stăzile înguste ale mahalalei, pe care umbra deja le învăluia, domnia activitatea serilor de iarnă. Prea adesea mi-se întâmpla ca să mă lovesc de vr'un ucenic de cofetărie care cu panerul pe cap își ducea visul său precum și eu mi-l duceam pe al meu sau de-a simți de-odat în față aburirea caldă a vr'unui sorman cal care își trăgea căruța. Realitatea nu-mi urîtea de loc visul căci imi iubiam mult vechile străzi ale mahalalei ale mahalalei a căror pietri mă vëzuseră crescând. Intr'o seară, am cetit versurile Antigonei la lanterna unui vënzător de castane și după un sfert de secol, nu pot să-mi amintesc aceste versuri:

O mormânt! o pat nupțial!... fără să nu-l vëd Overniat suflând într'un saculeț de hârtie și fără ca să simț lângă mine căldura mașinei în care se prăjau castanele. Și amintirea acestui brav om nu-mi alterează de loc melodiioasele lamentări ale fecioarei tebane. Astfel am învățat multe versuri. Astfel am câștigat cunoștințe utile și prețioase. Astfel mi-am făcut umanitățile. Metoda aceasta era bună pentru mine, pentru altul n'ar valora nimic. M'aș feri bine ca s'o recomand cui-va De altfel trebuie să vë mărturisesc că hrănit cu Omer și Sofocle, imi

lipsea gustul când am intrat în retorică. Profesorul meu mi-a declarat și cred bine. Rar e bun gustul pe care îl ai sau pe care îl arăți la șaptesprezecc ani. Pentru a mi-l ameliora, profesorul meu de retorică imi recomandă studiul atent al lui Casimir Delavigne. Nu i-am urmat de loc recomandăția Sofocle m'a făcut să iau o cută pe care n'o putui să o desfac. Acest profesor de retorică nu-mi părea și nici nu-mi pare încă un fiu literat; avea un spirit morocănoș alături cu un caracter drept și un suflet mândru. Dacă ne-a învățat câte-va eresii literare, ne-a arătat cel puțin prin exemplul său ceea-ce înseamnă un om cinstit. Acestă, știință își are prețul său. Di Charron era respectat de toți elevii săi. Ci că copiii apreciază cu o perfectă justetă valoarea morală a profesorilor lor. Ceea-ce gândiam acum 25 de ani de înjuriosul cocoșat și de onestul Charron, gândesc și azi Inșă să lasă seara peste platani din Luxemburg și mica fantomă pe care o evocasem să perde în umbră. Adio, micule eu pe care te-am pierdut și de care mi-ar părea rău în totdeauna dacă nu te-aș regăsi în îmfrumțesat în fiul meu.

Octavia.

H A Z.

La școală.

— Un nume abstract, — explică profesorul, — trebuie să indice ceva care să poate în chipul, dar care nu se poate atinge. Poți, tu' Tomito, să-mi dai un exemplu?

Elevul.—Da, d-le: un fer înroșit în foc.

din cauza delegațiilor, se vor începe în ziua de 1 Martie, Marți. În ziua precedentă, adică în 29 Februarie, se va ține o ședință separată, în care se va face cunoscut ordinea de zi a ședințelor următoare.

— **Știri alarmate de războiu.** Se depeșează din Viena: La ambasada Germană sosesc știri, care anunță, că *Anglia are de gând să provoace pe Rusia la hotarele din India.* Cu aceasta Anglia crede, că nu numai va împedea pe Rusia de a-și dezvolta toată puterea în contra Japoniei, ci îi va tăia și drumul spre India și Afganistan, și nu va mai sta în cale nizuințelor Angliei. Spania e agitată foarte tare, căci crede, că în caz de un războiu general va pierde și *insulele Canare.* Pentru apărarea intereselor spaniole guvernul va trimite și o flotă de panțirate și torpiloare. La știrea, că pe primăvară sigur va izbucni revoluțiunea spaniolă și tinărul rege Alfonz XVI nu va fi în stare să oprime rescoala, *valorile spaniole au scăzut foarte mult.*

— **Guvernul și obstrucțiunea.** După cum îi se comunică din Viena lui „Magyarország“, „N. Fr. Pr.“ în edițiunea sa de seara aduce știrea, că guvernul maghiar este firm hotărât a lua măsuri extraordinare contra obstrucțiunii de loc după deschiderea sesiunii parlamentare. Câte-va zile zile va aștepta guvernul cu planul său, pe care îl va face cunoscut și partidului, — ear neîncetând — pe semne nici nu va înceta obstrucțiunea cu una cu două —, va pune în practică ceea-ce are de gând într-o oprimă. Guvernul contează la sprijinul majorității.

— **În adunarea generală a casinei române din Brașov,** care a decurs Duminecă d. m., s'a luat cu plăcere la cunoștință raportul comitetului, care în toate privințele prezintă un progres îmbucurător față de activitatea anilor trecuți, dându-se absolutiv comitetului. Purcându-se la alegerea noului comitet, s'au ales cu aclamațiune aproape toți membrii vechiului comitet. Noi membrii în comitet au fost aleși părintele Dr. V. Saftu și dl prof. Petrovič ca secretar.

Numărul membrilor casinei înscrși este 74.

— **Romanul moștenitorului de tron al Germaniei.** Impotriva multelor desmînțiri, un ziar american susține vestea romanului moștenitorului de tron *Frideric* cu o cântăreață de operă, scriind următoarele: Moștenitorul de tron care acum e de douăzeci și doi de ani, se crede destul de matur, ca să-și declare neatârnia. Când a contrazis tatălul său, împăratul l'a muștrat aspru. În sfârșit însă conflictul a devenit acut și împăratul a declarat, că moștenitorul ca oficer e dator cu necondiționată supunere șefului suprem al armatei dacă nu vrea să facă cunoștință cu justiția militară. Moștenitorul agitat a răspuns:

— Ca oficer al armatei germane, știu prea bine, în ce măsură sunt dator cu supunere Majestații Voastre, dar ca german ba chiar și ca oficer, am dreptul să convin cu cine-mi place, am dreptul să cercetez teatrele care-mi plac, pentru-că am deplina libertate a faptelor mele. Nici Voi Majestate, n'ați fost mai obedient împărătescului Vostru tată, când ați ajuns vrîsta mea. Și Majestatea Voastră înc'ați protestat împotriva amestecului în afacerile Voastre interne ceea-ce la rîndul meu am și eu datorias'o fac. Trebuie să Vi-o spun Majestate, că dacă nu pot trăi după placul meu, depun rangul de oficer și dacă totuși și mai departe ați stărui să fac ceea-ce M-Voastră voiți, jur că nu voiu mai îmbrăca uniforma germană. Dacă nici asta nu va ajuta, imi voiu căuta alte locuri, Parisul, Londonul ori Statele-Unite unde mă voiu bucura de destulă libertate, să trăiesc ca om liber și să nu fiu un simplu ceasornic.

Impăratul câte-va minute abea a găsit cuvinte, mai însfîrșit a zis, că asta ar putea-o face ca simplu cetățean al Germaniei, dar ca moștenitor și stăpîn presumpțiv al Germaniei e dator la supunere. La ce moștenitorul a răspuns că dînsul întâi de toate e om și numai după aceea moștenitor și mai bine abdice de drepturile la tron, ca să fie liber, decât o vieață întregă să fie sclav încoronat.

— **Declarațiune.** Ziarul din Cluj „Elenzék“ a publicat un articol scris de un anonim, în care, spre a face reclama

falsă pentru un nou institut de credit, ce s'ar înființa afirmative în comuna Bistra din cercul Cămpeni, a riscat insinuările cele mai josnice față de institutul de credit, societate pe acții „Doina“ din Cămpeni, ce stă sub conducerea noastră, unume afirmând că institutul „Doina“ încassează percente nepermise prin lege dela clientela sa etc. Atât subscrisa direcțiune, cât și adunarea generală ținută în 18 Februarie a. c. s'a convins despre neadevărul afirmațiunilor din articolul amintit și în urma mandatului ce l'am primit în adunarea generală declarăm de neadevărte și de rătăcioase calumniile, cele-ce s'au scris de „anonimul“ la adresa institutului nostru în ziarul „Elenzék“ iară pe corespondentul „anonim“ îl declarăm de calomniator.

Cămpeni, în 20 Februarie 1904. Direcțiunea „Doina“ institut de credit, societate pe acții în Cămpeni.

— **Regele Petru decis.** O veste interesantă a sburat din jurul Conacului. Vestea de necrezut că Regele Petru I. simte totuși în chip neplăcut disprețul liniștit dar sigur al puterilor s'a decis la fapte. S'a decis la un lucru nu mai mic, decât la curățirea Conacului de regicizi. În sensul voinței Europei. Frumos dela Regele Petru. Vreme a avut pentru asta destulă, un lucru e numai curios că numai atunci i-a venit în minte, când din sfînta Rusia, Țarul însuși a ridicat degetul mic împotriva lui, cu acea că pe oficerii espulsați de națiunea sârbă pentru că s'au resvrătit în contra regicizilor, i-a primit în armata rusească. În capul Regelui Petru la acest avertisment s'a aprins o lumină. Grația Țarului este temelul Tronului, asta deci trebuie îngrijită. Așa s'a născut comunicatul ofierilor din „Beogradske Novine“, că afacerea ofierilor sârbi se va rezolva în sensul pretenșiunilor Europei.

708 emigrați. Se scrie din Fiume, că vaporul „Aurania“ a plecat alaltăeri cu 708 emigrați în mare parte locuitori din nordul Ungariei spre America. Intre călătorii de clasa I. a fost și contele Degenfeld József curatorul al districtului bis. ev. ref. de dincolo de Tisa care de asemenea grăbește spre Lumea-Nouă. — Numai ne vom trezi între bună dimineață, că și d. Bartha Miklós o ia la sănătoasă către America, cum își exprimase teama pe un ton elegic în articolul său de Duminecă.

— **«Magyar kivándorlás és a nemzet megújítás politikája»** (Emigrație maghiară și politica de renaștere națională) este titlul unei cărți de 287 pagini octav, litere mărunte scrise de Timon Zoltán, profesor la școala de industrie din Arad. Volumul costă 2 cor. 40 fil.

În presa maghiară cartea aceasta se înregistrează ca o operă de valoare. Cu drept cuvînt: pentru-că n'avem aici a face cu una din broșurile care apăreau în timpul din urmă ca ciupercile după ploaie, broșuri în care câșt nechemă și nepricepuți toți căutau să ferească «nația», ci avem înaintea-ne o lucrare conștiincioasă, un studiu făcut d'un bărbat priceput.

Vom reveni.

— **Deschiderea sesiunii generale a Academiei române.** Conform dispozițiunii statutelor Academiei române, sesiunea generală din 1904 se va începe în 24 Februarie (8 Martie). Dl president al Academiei P. S. Aurelian și dl secretar Dim. Sturdza au invitat prin un circular pe toți membrii să se prezinte în ziua numită în localul Academiei, București, calea Victoriei 135, spre a lua parte la lucrările sesiunii.

— **Postul de director al gimnasiului din Năsăud.** S'a scris concurs pentru ocuparea postului de director al gimnasiului român fundațional din Năsăud. Concurenții au să dovedească calificațiunea recerută dela profesorii de școale medii și cunoștința perfectă a limbii române și maghiare. Terminul de concurs e 1 Aprilie n.

— **Un preot sloven ajuns milionar.** Foile slovene scriu despre părintele Kosmolj din Craina, care înainte cu mai mulți ani emigrase în America, unde și-a cumpărat cu preț bagatel niște pământuri. Aceste pământuri le-a vîndut acum cu 15 milioane de dolari. Preotul se va întoarce în patria sa.

De lipsă este oare declararea de război? Japonia se apără nu numai pe câmpul de război ci și în presă. Și pe câmp de război și în presă așa se înfățișează aceasta apărare ca și cea mai crâncenă ofenzivă. După succesele militare dela 8 Februarie a torpiloarelor japoneze, presa franceză și rusească în tot chipul se silea a dovedi că Japonia, cu violarea dreptului internațional, înaintea declarării de războiu, a început războiul. Acum, din partea Japoniei, probabil din partea biroului, de presă al guvernului un ziar german publică un articol estrem de interesant. Articolul japonez argumentează foarte isteț. Că ziarele franceze și rusești să nu aibe nici o îndoială cu privire la drepturile internaționale a vremurilor războinice, spre a dovedi asta, oare declarare trebuie să premergă războiului — citează exemple rusești și franceze. Ear exemplele nu sunt teorii învechite, ci momente marcante ale istoriei trecutului apropiat. *Martens*, autoritatea recunoscută a catedrei de drept internațional dela universitatea din Petersburg, declară, că azi declararea războiului nu este mai mult începutul formal al ostilităților, dovedește aceasta — zice învățatul profesor — procedura guvernului rusec față de Turcia în războiul din 1877. Guvernul rusec n'a declarat războiu Turciei, ci în 11 Aprilie a anunțat simplamente prin ambasadorul ei sistarea relațiilor diplomatice cu Turcia și tot în aceasta zi trupele rusești au și călcat peste hotarele turcești. Și renumitul profesor francez *Rivier* este tot de părerea aceasta. În lucrarea sa „*Ideile fundamentale a dreptului internațional*“ își susține tesa cu exemplul războiului sârbobulgar din 1885. Representantul Serbiei, în 14 Noemvrie, dimineața la 10 ore a predat în Sofia guvernului bulgar declararea de războiu, care fixa începutul războiului pe aceeași zi dimineața la 6 ore. Celelalte exemple dovedesc tot atât de luminos, că Japonia a respectat tot așa de mult principiile dreptului internațional, ca și acele puteri europene care se fac acum interpretele gingășiilor parfumate a etichetelor de războiu.

— **Carneval roșu.** În două orașe din Sicilia cu ocaziunea îndatinatelor procesiuni de carnaval s'au întîmplat conflicte sângeroase pentru unele chestii politice și locale. Așa în orașul Piazza Armenia orașenii din cauza unei zidiri de tren deja de mult timp erau desbinați în două partide, ai căror aderenți s'au ciocnit din incidentul procesiunilor de carnaval, cu care ocaziune mai mulți au fost străpunși. — În orașul Trani de asemenea s'au întîmplat atare scene, la cari a dat ansă un nou epilog al procesului Bettolo-Ferri. Multimea sberând a traversat stradele, spărgînd ferestrele dela case și prăvălii, și vulnerînd carabinieri cu pumnale. În ambele orașe abia a fost în stare miliția să restabilească ordinea.

— **Necrolog.** Cu inima intristată aducem la cunoștința prietinelor, colegilor și cunoscuților, că iubitul nostru coleg *Dumitru A. Mosora*, învățător la școalele primare române gr.-or. din Seliște, membru corespondent al secțiunilor literare ale „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, s'a mutat la cele eterne în 9/22 Februarie, 1904, la orele 8 dimineața, în etate de 30 ani; în al 3-lea an al căsătorii sale și în al 11-lea an de funcțiune învățătoarească, dintre cari al 5-lea la aceste școale, îndepliniți cu mare conștiincioasă și abnegațiune; lăsându-și în cea mai adîncă intristare iubita și soție, mamă și fiu Istovitul lui trup s'a înmormîntat Mercuri în 11/24 Februarie la 2 ore

d. a. în cimitierul bisericii mari din Seliște. Dormi iubite, dormi în pace! *Seliște*; în 922 Februarie, 1904 Corpul învătătoresc dela școalele primare gr.-or, din Seliște.

— „*Invierea*“. Dl *Trifon Lugojanu*, profesor de muzică dela seminarul nostru din Arad, a dat la lumină o nouă compoziție, cvartet de cor bărbătesc: „*Invierea*“.

Această nouă lucrare a tinărului compozitor este o vie dovadă a destoiniciei sale, pe terenul apucat. E o orățiune, scrisă cu bogată cunoștință de armonie; și ce e mai principal, cu o profundă înțelegere a clasicei și mișcătoarei poezii alui *Mihail Eminescu*, marele maestru al muzicii limbii românești și a bogăției fluctuației sentimentelor.

Compozitorul redă într-o fină nuanțare și bogată armonie varietatea accentelor poeziei, încât muzica sa o socotim demnă de înălțimea poeziei lui *Eminescu*. Avisăm pe iubitorii de artă și mai ales corurile noastre să nu întrelasă a-și procura valoroasa compoziție a dlui *T. Lugojanu*.

(Deposit la librăria P. Simtion, Arad. Prețul 2 cor. + Porto 10 fil.)

— **Economii** cari voesc să albă o recoltă bogată să se provadă cu semințele trebuincioase dela furnisorul de semințe, al curței regale, *Edmond Mauthner* Budapesta Str. Rottenbiller Nr. 33 care trimite gratuit la dorința ori-cui catalogul ilustrat de 226 pagini și care indică prețurile. Prețurile semințelor curate cari incolțesc de sigur și de speciți veritabile, sunt mici. Cu deosebire merită a fi amintite cele de nutreț și asortimentul bogat de grâne.

— La ce atragem atenția onoratului public. Onorații nostri amici cunosc de tot bine firma *Porter Vilmos Nagy Aruháza*, care stă pe piața Libertății (Szabadság) și a câștigat prin impozanța magazinului și asortimentului de asupra mare popularitate și înaintea mult onoraților cetitori foarte vie simpatie. Acum, când în curând se apropie sezonul de primăvară și se poate aștepta din nou mare și vie circulație, firma *Porter Vilmos* a avut de grijă a-și reinprospăta asortimentul cu cele mai frumoase noutăți, cari — se poate cu drept cuvânt spune — se pot lua ca cele mai interesante surprize. Această prăvălie bogată este într'adevăr un: „*Versorgungsanstalt*“; și nu putem zice, că este pe lume un articol de marfă, care să nu se afle în minunatul asortiment alui *Porter Vilmos*. Cel care voiește să se provadă cu toate cele necesare fără a lipsi nimic, sau care dorește să se aranjeze, acela să meargă de-a dreptul acolo, căci va putea cumpăra toate la un loc, fiind servit foarte prevenitor, complexant și prompt, și putând totodată să găsească prețuri minunate de avantajoase și ieftine. Afară de acestea la cumpărat de 10 coroane fiecare client capătă ca dar, renumitul potret în mărime naturală și numai pentru rama foarte frumoasă trebuie răscumpărat mica sumă de 3 coroane. Toate potretele au reușit până în timpul de față minunat, căci sunt retușate în atelierile celor mai vestiți fotografi. Într'adevăr putem recomanda prea onoraților cetitori ai noștri, ca să cumpere toate de lipsă și totdeauna în magazinul lui *Porter Vilmos*. Comandările prin telefon (Nr. 324) și scrise se execută la moment. În loc se trimit toate pachetele cu marfă până seara târziu acasă la cumpărători.

— **Durere de stomac. Sgârnciuri de stomac, catar greu de stomac**, la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de ape, tit, mijloc sigur. *Purgativ sigur, inertia cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri*, este thea întăritoare de stomac „*Centauria*“ a farmacistului *Kossuth*.

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. — —

În contra tusei, catarului (troahnă) răgușelei, flegmei și iritațiunilor gâtului este de un efect eminent, *pastilele de pept »Senega.* Prețul 1 cor. Se pot căpăta în farmacia la *»Maria Fecioară.* a farmacistului *Kossuth Pál*, Arad, piața *Boros-Béni* Nr. 15.

— **Schimbare de local.** Renumitul dentist *Morgenstern Gyula* și a strămutat locuința de ordinație (tragerea de măsele, plombare, măsele singuratică șire de dinți, coroană de dinți de aur măsele cu rădăcină etc.) în Arad, *pieța Andrássy* Nr. 15.

— **Avis.** Doritorii de a schimba cărți poștale ilustrate, timbre, corespondență, conversație cu străinătatea, cu persoane din România mai cu seamă, și cu dela noi din țeară chiar, — mijloc de a se instrui reciproc și cunoaște unii pe alții, de a-și desvolta cunoștințele, de a putea admira prin vederi monumentale naționale, arta, mărețiile naturii și a oamenilor, colțuri fermecătoare din toate colțurile pământului nostru — doritorii zic își pot trimite adresele lor, deșlășit scrise:

Librăriei *Frățilă* din București, Calea *Griviței* 195, care le va publica gratuit în Ștăfeta *Filatelista*.

Pe lângă adresă, se poate nota limba de conversație, felul ilustratelor preferate, ca: vederi, peisagii, monumente, fantazie, bărbați de stat etc.

Amatorii de a primi și ziarul în chestie, cu adresele, alături pe lângă adresă și 25 bani în mărei poștale.

Avis tinerimei, studenților.

PARTEA LITERARĂ.

Din lupta vieții.*

— Sonete. —

I.

De ce te sbați și-ți porți mereu gândirea
În alte lumi — fantasme a-nchipuirii
Cuprins de-un sarbed vis al fericirii,
Ce-ți în tot locul, totuși nicăirea...? :

Pre ideal și-e sufletul, gândirii
Prea vagă-ți lași să-ți fie rătăcirea,
Căci hotărâta doană ni-e menirea,
Crarea tuturor, prin legea firii!

De-a existenții furie cuprinsă,
În teatrul lumii, geme omenimea...
Dar' piesa vieții cine so-nțeleagă...?

Când ești un picur de apă'n marea-ntinsă,
Tu totuși vrei să cârmuești mulțimea,
Și vrei să te asculte-o lume 'ntreagă...?

II.

Tu n'ai cerut să-ți deie existența
Și când și-a dato, nu ai priceput-o,
Ca tine lumea 'ntreagă n'a cerut-o,
Că cine să-și dorească suferința?!

Ce tristă-i lumea asta n'ai știut-o,
Când te-ai născut și n'ai simțit dorința
De a trăi — dar azi simțеști căința,
Că te-ai născut și viața-ai început-o :

Alergi și lupți, puterea și-să stînge,
În fuga ta spre-o țintă fericită
De care-o vecinicie te departe... :

Și urlă, gemi, auzi sudori de sânge,

III.

Plângend te naști, plângend pășеști în viață,
Ursit îți este sufletul spre jale,
Iar' lacrimile-s hrana vieții tale,
Durerile te leagăna pe brață!

Și inima vrînd mintea să-ți înșale
Te farmecă cu a luptelor dulceață,
Spre-un viitor acoperit de ceață,
Alergi orbit, pe o colțuroasă cale!

Din lumea ta de întunec plină,
Un ideal din alte sferi senine
Zimbînd te chiamă vecinic înainte... :

Iar' tu te sbați spre dunga de lumină,
Nu știi, că drumul apucat de tine,
Conduce'n cimitierul cu morminte...!

* Dintr'un volum care va apare în curînd de sub
tipar în Blai.

IV.

Păgane patimi și dorinți păgane
Te mână'n lupta vieții fără știre,
Te sbați după o dulce nălcuire,
Pe când durerile îți sunt stăpâne

Din toiul luptei pentru fericire
Tu știai cu ce te-alegi și ce-ți rămâne?
Eterna frică de eternul mîne,
Desgustătoarea neîndestulare!

Trecutul amintirea-l stăpânește,
Presentul e a nestatorniciei,
Și nepătruns de minte-ți viitorul... :

Presentu'n veci nu te îndestulește,
Trecutul e prilej melancoliei,
Spre viitor te lupți ducendu-ți dorul...!

V.

Să mori, să 'ncete viața sbuciumată,
Locaș să-ți deie'n sinul lui mormântul,
Să-ți doarmă vecinic inima și gândul,
De tine tusu-ți să te scapi odată... :

Să nu simțеști dorinți, nici patimi — vîntul
De-asupra cripei tale o să bată...
Veți odihni în groapa ta uitată...
Și rînd pe rînd, te-a mistui pământul!

Căci hotărâta tuturor ni-e soartea,
Mormitele la toți ne sunt menite,
Cu pacea lor ce ține o vecinicie... :

Dar totuși când îți vine 'n minte moartea,
Și-a vieții greutăți nerăsplătite,
Te 'ntrebi: de este sens în tragedie...?!

Economie.

Circulațiunea căilor ferate ungare în 1903.

Conform datelor oficiale, lungimea liniilor ferate de pe teritoriul Ungariei a fost de 17,882,5 km., față cu 17,688.4 km. din anul 1902. Pe liniile acestea au fost transportate în anul 1903 71.199,315 persoane și 37.494,367 tone de mărfuri ear veniturile totale au fost de cor. 281.609,558, ceea-ce dă per km. cor. 15,748; veniturile totale în anul 1902 au fost de K 272.000,246, pe km. K 15,377; veniturile anului 1903 au crescut față cu ale anului 1902 cu cor. 9,609,312, adică pe chilometru cu 2-4 procente. m.

ULTIME ȘTIRI.

Port-Arthur, 23 Febr. Corespondentul agenției *Reuter* a primit concesiune să raporteze despre situația de aici. El spune că în oraș populația, cât a mai rămas (30%) se pregătește de fugă. Despre flotă nu scrie nimic deși e foarte probabil că corespondentul agenției engleze s'a interesat și de flotă se vede însă că partea din raport referitoare la aceasta, a șters censura rusă, lăsând însă o frasă prin care raportorul constată, că **Japonezii sunt stăpânii mării**. Celelalte părți ale raportului vorbesc despre mișcarea trupelor ruse. Rușii așteaptă sosirea mai multor batalioane, apoi vor înainta spre fluviul Ialu în linii paralele.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

G. P. Inv. Drauț, dela noi merge regulat foaia la *Iosif Betea*.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Frumseța e bogăție! Cine voește a fi frumos, folosească pomada de față a lui *B. Kuchler*; aceea după o folosire de scurt timp, curăță pelea de ori-ce necurătenie, ca rapuri, alune ș. a. depărtează petele și roșeața pelei, și donează un colorit proaspăt și prospiciare tină, până în etatea cea mai înaltă. — Prețul unui tigel mare 1 cor. Savonul 1 cor. Pudra, folosită în cercurile damelor celor mai nalte, în diferită culoare 2 cor. De procurat dela *B. Kuchler*, farmacia „*Salvator*“ (Apoteca mare) în *Versec*, (*Vêrșeț*) *Temes* m.

180 3—6

Editor și redactor responsabil: *Ioan Russu-Șirlianu*.

Fabrica de motoare în Dresda

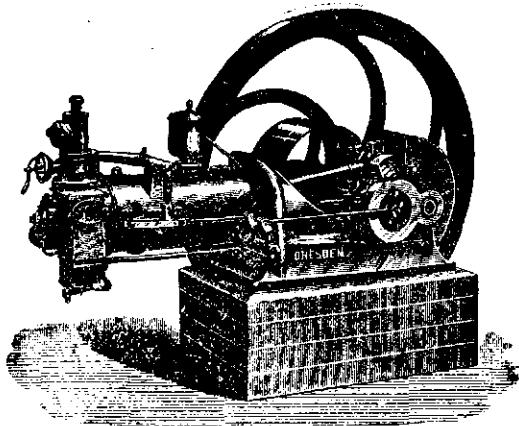
(mai înainte Hille) stabilimentul filie și atelier

GELLÉRT IGNÁCZ și COMP.

Telefon 12—91 BUDAPESTA, VI. Calea Teréz 41. Telefon 12—91

Recomandăm ca recunoscute de cele mai perfecte motoare de Dresda de benzin, locomobile și motoare p. producere de gaz de cărbuni (generator).

Manipularea cea mai simplă și 64 distincții.

Cel mai ieftin motor. 8 decorații de stat.

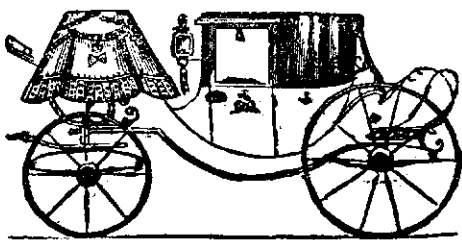
8000 de mașini transportate în chipul cel mai culant.

Pentru mănare de mori, măcinare, cămări de nutrețori în economie de lăptărie de tălat lemn, ridicat de apă, trierat și pentru alte lucrări economice și industriale. Motoarele din Dresda sunt cele mai perfecte, la toate expozițiile din lume, acestea au dobândit cele dintâi premii.

— Condițiuni de plată favorabile. — Garantare absolută! —
NOU! Atelier principal în Budapesta. NOU! 84 5—12
 am arangeat cu specialiști și mașiniști din Dresda

Nou atelier pentru fabricare de roți și trasuri!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și din provincă, că în **Arad, strada Kossuth n-rul 18** am deschis un **atelier pentru fabricare de roți și trasuri** corespunzătoare racerincelor moderne.

Indeplinesc în acest atelier toate lucrările și reparaturile corespunzătoare solid și prompt, pe lângă prețuri avantajoase. Provoacă-mă la faptul că numai în fabrica de mâna I. am lucrat, sunt în poziția de a putea satisface pe deplin m. on. public, pentru al cărui sprijin mă rog.

Cu deos. stimă 1068 21—30

Kiss Odön, fabricant de roți și trasuri.

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad.

A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSYLVANIA“

primese oferte pentru asigurări din comitatele: *Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal* și le efeptuesce pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fies, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, recvisite ș. a. prin spargere;
4. Contra grădinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovės, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeț, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dan și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiesce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad.

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899. 428 —158

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Industrie locală!

Serviciu escelent!

ALBRECHT ÁGOSTON

(mai înainte Cseh Katalin)

din luna Maiu 1903 în **ARAD,**

Strada Salacz

(Casa Lócs).

Recomandă în atențiunea mult on. public marele său

magazin de mănuși pentru bărbați, dame și copii

fabricat propriu, brăne, legături de stomac, suspensorii, șarsafuri de piele, irigatore și pânze de gumă, precum toate câte se țin de bransa asta, pe lângă prețuri estine. — Asortiment uriaș. 1058 47—50

■ CROITOR ROMÂN. ■

In atenția publicului

bărbătesc.

Paltoane p. bărbați

potrivite anotimpurilor, pregătesc din cele mai moderne stoffe indigene și străine, după croitură de șic pe

langă prețuri avantajoase.

Rugându-mă pentru spriginul M. On. Public semnez cu deosebită stimă 81 23—25

NICOLAU IOSIF

croitor bărbătesc,

■ **ARAD, Piața Tökely.** ■
 In localit. casenelei de odinioară alți Husó.

Am onoarea a aduce la cunoștința m. on. public, că 1009 31—50

am deschis

Un atelier de tapiserie și înframsetare.

Ani îndelungați am lucrat în ateliere de rangul întâi din Budapesta, Viena, Berlin, Brüssel și Paris, așa încât sunt în poziția plăcută de-a putea corespunde tuturor esigențelor moderne.

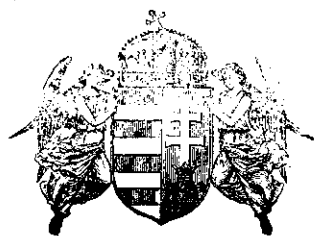
Primește tot felul de lucrări de bransa asta dela cele mai simple până la cele mai elegante, pe lângă prețuri moderate.

Primește estin mobilarea de locuințe în loc și provincă. La mutări primește transportul mobilelor, precum și repararea și renovarea de mobile și mese de biliard, pe lângă prețuri estine.

Reiner I. Gyula,

tapistier și împodobitor.

Premiat cu medalia cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896.

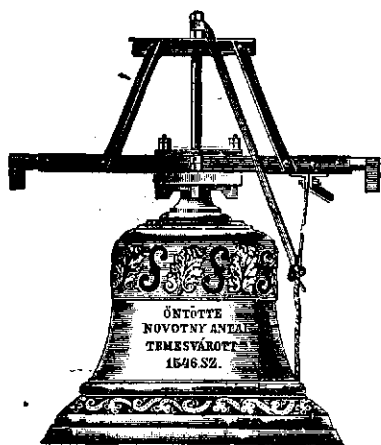

Turnătorie de clopote și de metal

a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, prevăzute cu adiuștări de fer bătut, construite șore a le întoarce cu ușurință în ori ce parte îndată ce clopotele sunt bătute de o lătoare prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provezute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura

și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu. *asa că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton unui clopot de 408 klg. patent după sistemul vechiu.*

Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiuștare de fer bătut, — ca și spre turnarea de toate de metal.

Clopote în greutate de 300 klg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătuit și franco

1035 27-52

Telefon pentru comitat și oraș 471.

Pravalia noua!

Următorul D-nei Ved. I. Sütö

E. URBAN

prăvălie și magazin de sticlă,
porțelan, lampe și
rame de tablouri.

67 30—

ARAD,

Piața Libertății (Szabadság tér 20).
Casa contelui Nádasdy, colțul străzii
Forray.

Pe lângă prețuri mderate se
află de vânzare vase de porțelan,
pentru cafea, ceaiu; vase de la-
voir, obiecte de gală din majolika,
lampe de masă și pendante, tot
felul de obiecte de sticlă, obiecte de
cristal, colorate șcl.

Petrol de cristal,
litru 20 cr. (40 fl.).

Pravalia noua!

Cel mai eftin isvor de cumpărare
din Arad.

Juvaericeale,

bucăți de aur și argint (frante)
bilete de amanet

cumpără pe bani gata cu prețurile
cele mai scumpe, sau le schimbă cu
alte obiecte. 1005 121 —

Deutsch Izidor,

clăsnic și juvaerģiu

Arad, strada Temple...

— Telefon n-rul 438. —

Diplomă de așr 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactior. 1045 80—

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până
la cea mai de lux. — Comandele din
loc și provincă se efectueșe prompt
și punctal. — Lucru bun și solid.
Prețuri moderate. Serviciu punctual.

184 2—

GHETELLE-PORTER

sunt cele mai bune și mai ieftine!

Firma anunță mult On. Public cumpărător că magazinul de ghete conține cel mai bogat asortiment.

Din cauza îngrămădirilor de mărfuri prețuri de tot avantaģioase.

Telefon pentru oraș și comitat 324.

SEIDEL OTTO,

fabricant de oșcluli,

ARAD, Andrassy-tér Nr. 9

(vis à-vis cu biserică).

Execut ori-ce fel de chipiu mi-
litar, postav finanțial pentru pompieri,
pentru preoți și civili, calitate bună,
pret moderat

935 77-80